

v. 8/42

Ženíjní vojsko v nynější válce

Již v předvojovém houfu Jana Žižky z Trocnova táhli tesaři, aby znovu zřídili mosty pobožené ustupujícím nepřítelem.

Po dalších historických obdobích přišla doba vojenského umění Napoleonova. Pontonýři byli v předvoji, sapéři pro útok na pevnosti a minéři v zadním voji. Byla to doba největšího rozkvětu ženijního vojska.

Za světové války byly opět rozšiřovány ženijní jednotky. Pionýři, sapéři, minéři, speciální ženijní jednotky pro plynové útoky, k doprovodu tanků atd.

Zkušenosti ze světové války o používání ženijního vojska v poli lze shrnout takto :

Ženíjní vojsko je zbraň komunikační, usnadňuje vlastním jednotkám postup tím, že odstraňuje překážky postupu, nebo naopak brzdí postup nepřítele destrukcí a stavbou zátarasů.

Ženísta musí být v své řadě dobrým bojovníkem a pak teprve vyspělým technickým pracovníkem.

Po světové válce v době míru vydávaly se a opravovaly vojenské předpisy a nově se organizovaly jednotky co do počtu a výzbroje podle posledních válečných zkušeností a podle perspektiv a názorů o způsobu vedení příští války.

Jak bylo ženijní vojsko různých armád připraveno na novou válku ?

Ustaníme si práci přehledem posledních příruček o ženijním vojsku, čímž dostaneme obraz názorů ženistů různých armád.

Mám před sebou „Vade-mecum“ francouzského ženijního důstojníka z roku 1938. Cituji obsah 585 stran v pořadí, jak je uveden v příručce.

40 stran o organizaci, 30 stran o ženijní službě v poli, 100 stran o úpravě terénu a zastírání, 100 stran o tržavinách a destrukci, 200 stran o přechodech přes vodní toky a 30 stran silničního stavitelství. Zhruba asi 1/5 obsahu na věci všeobecné a kancelářské, 1/5 obsahu na ženijní práce obranné a opevňovací, 1/5 obsahu na ženijní práce ústupové a destrukční a 2/5 obsahu na ženijní práce útočné; hlavně přechody přes vodní toky.

Pamatuji si na obsah podobné příručky německé „Handbuch für Pionieroffiziere“ asi z roku 1936. Měla, tuším, 300 stran. Nestálo tam nic o organizaci a o ženijní službě v poli. Podrobně byl však probrán v prvních kapitolách pěší výcvik ženisty jako úderníka a jako obránce mostu a zátarasů v hlídkách, v družstvích a v četě. Přibližně 2/5 obsahu

jednalo o přechodech přes vodní toky, asi 1/5 o ničení a poslední pětina o lehkém opevnění. Vše bylo v tabulkách pro okamžité praktické použití.

Uvádím ještě anglický „Royal Engineers Pocket Book“ z roku 1941. Má zhruba 400 stran, obsahuje všeobecná data, opevňování, přechody přes vodní toky, destrukce, silniční stavitelství, táborové práce, zásobení vodou a betonářství. Opět 2/5 obsahu jedná o ženijních pracích při postupu, 1/5 je věnována ústupovým pracím a ničení, zatím co poslední 2/5 obsahu zahrnuje opevňování, zastírání a táborové práce.

Uvedené příručky jsou výtahy ze všech ženijních předpisů té neb oné armády. Podle nich lze souditi, co bylo považováno za důležité pro příští válečné tažení a jakým směrem se pohyboval ženijní výcvik.

Není zásadního rozdílu v ženijním řemesle různých armád. Skoro vždy 2/5 obsahu všech příruček je věnováno ženijním pracím postupovým a útočným, tedy hlavně přechodům přes vodní toky; stejnou část nebo trochu méně ženijním pracím obranným, tedy opevňování, a zbytek vychází pro práce ústupové, hlavně ničení.

Jedině v německé příručce jest nápadná zvláštní péče o výcvik *ženisty-bojovníka*.

V nynější válce se nic nestalo, na co by ženijní vojsko nebylo již cvičeno v míru a na co by tedy nebylo připraveno.

Proč tedy ženijní vojsko spojenců, když bylo v míru celkem dobře cvičeno a připraveno, se zhruba neosvědčilo při nájezdu německých vojsk a nebylo s to zastavit nebo alespoň zbrzdit postup obrněných německých jednotek, který se děl hlavně po komunikacích, jak nás poučuje tažení v Polsku, přepad Belgie a Holandska, tažení ve Francii a na Balkáně ?

Jsou tam přece mocné vodní překážky, jako Visla, San, Meuse, Somma, Aisna, Loira a Dunaj.

Proč právě francouzské tažení končilo v tak krátké době, když francouzský ženista měl nejvíce vyvinutou doktrínu o hromadném ničení do hloubky a nejvíce příprav pro „mise en oeuvre des destructions“? Něco nesouhlasilo v přípravě a ve skutečnosti, v mírovém cvičení a v polním tažení.

Podívejme se na francouzskou polní divisi ženijní rotu. Má četu velitelskou a 4 čety pracovní po 51 pracovníků. Vyzbrojena je puškami a na 2 čety přijde jeden kulomet.

Má 420 kg trhavín a technické nářadí pro práce zemní, dřevařské a minerské. Trén roty je na 17 dvoukolových a 3 čtyřkolových vozech, tažených koňmi. Má pochodovou rychlost 4 km, která na silnicích, přečpaných uprchlíky, klesá na 2 km za hodinu.

Nyní podívejme se, jak vypadala ženijní rota na druhé straně. Německá ženijní rota má četu velitelskou a 3 čtyři ženijní po 30 bojovnících. První četa je na motocyklech se sidecary, druhá četa je na terenních vozidlech a třetí četa je na autech. Rota je vyzbrojena puškami, každé družstvo má lehký kulomet a každá četa má protitankovou pušku. Někde se objevil i plamenomet a minomet. Rota má 1000 kg trhavín, gumové čluny, útočnou lávku a technické nářadí pro práce zemní, dřevařské a minerské. Trén roty je na 5 terenních vozidlech a na 5 čtyřkolových autech. Má pochodovou rychlost 30 až 50 km za hodinu.

Francouzský ženista byl v názorech a předpisech na výši doby, v organizaci zůstal pozadu o 25 let. Postavil do pole laciné ženijní roty, t.j. co největší počet pracovníků a denních výkonů s malým správním aparátem, hodící se však jen pro práce zemní a opevňovací na místě. Pro jiné použití byla francouzská ženijní rota příliš těžkopádná s malou palební silou a možno říci, že nepohyblivou pro rok 1940.

Německý ženista měl novou doktrinu „Blitzkriegu“ a názor, že bude snadnější stávající mosty dobýt nepoškozené, než stavět nové. Organizoval proto ženijní roty početně slabší, ale vojensky dobře ovladatelné, velmi pohyblivé a s palebnou mohutností pro přepad, útok a udržení dobytého místa. Vlivem této organizace a bojového výcviku byl německý ženista často s to přepadem se zmocnit mostu, i již připraveného k trhání. Desadjustoval jej a umožnil tím další rychlý postup obrněných jednotek.

Též za ústupu a ničení se jistě ještě osvědčí organizace těchto rot svou pohyblivostí a rychlostí.

I když je jisté, že nyní při vyrovnanejších silách nebude již tak snadné dobýt nepoškozených mostů, přece je třeba urychlit všechny ženijní práce alespoň tak, jak jde spád taktických operací.

Ženijní práce, jako každá jiná práce, pozůstává z fáze příprav, shromáždění vhodných prostředků a z fáze provedení. Jedná se o to, kde a jak získati na čase.

Do fáze příprav třeba zařaditi jako prvního činitele: předvídavost, že k určité práci může dojiti. Předvídavost lze mnoho získati na čase. Není to hádankářství, je to výsledek

pozorování a ocenění situace.

Ženijní průzkum v této fázi není ještě usměrněn, je všeobecný a týká se nepřítele a místních zdrojů, kterých by se mohlo použiti pro ten neb onen budoucí úkol. Může značně ovlivnit pozdější řešení a zkrátiti pracovní dobu.

Osobním stykem se štábem hlavně se 3. a 4. oddělením dozví se velitel ženijního vojska o úmyslu taktického velitele a tento první konkrétní údaj usměrňuje ženijní průzkum na předvídaný úkol co do místa a materiálu a dává podnět k sestavě vhodných technických řešení.

Dojde-li rozkaz taktického velitele ženistům, má naléztí ženijní vojsko již připraveno pro úkol. Třeba provést pak jen podrobný průzkum, shromážditi prostředky a rozhodnout se pro řešení. Má býti zásadou, že podrobný průzkum je skončen dříve než pracovní síly a materiál dorazí na pracoviště.

Podle podrobného průzkumu, taktické situace, materiálu a času rozhodne se velitel pro nejvhodnější technické řešení a započne s provedením.

Tímto uspořádáním lze značně získati na čase u všech ženijních prací, protože dobře připravená práce je poloviční práce a jinak práce kvapná by byla málo platná.

Samostatné provedení lze uspišiti tím, že na pracoviště dojdou pracovní síly pokud možno svěží, že mají svoji vlastní bojovou ochranu a mohou tedy pracovati, pokud lze bez rušivých zásahů nepřítelových.

Stanovením vhodného pracovního postupu s vhodným počtem pracovních skupin a pracovníků lze dosáhnouti, že práce jde plynule, bez rušivých třenic a je skončena v nejkratší době.

Též použitím vhodného nářadí a patričného i připraveného materiálu lze značně zvýšiti pracovní výkon. Někdy bude však třeba i z ničeho a ničím udělat něco.

Abychom byli rychlejší musí i výbava a organizace ženijního vojska býti lepší.

Motorisace všech ženijních jednotek je požadavek doby. Obrněná terenní vozidla pro násilný ženijní průzkum, pro kladení min za nepřátelské palby, atd., asi po jednom voze u každé čtyř jsou nutná.

Palebnou mohutnost ženijní roty je třeba zvýšiti na úroveň pěší roty.

Radiové spojení pro hlášení výsledků ženijního průzkumu, pro boj a shromáždění prostředků jsou nezbytnosti.

Dostatek trhavín ve vhodné a již připravené formě musí se státi samozřejmostí.

O mostním materiálu a násilném přechodu přes vodní tok přistě.